

การจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทองอำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

COMMUNITY DATA MANAGEMENT FOR SPATIAL DEVELOPMENT OF PHUKHAOTHONG
SUB-DISTRICT, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA DISTRICT,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

อนุชิดา แสงอรุณ, ผดุง วรรณทอง และ ดาวเหนือ บุตรสีเทา

Anuchida Sangaroon, Phadung Wannathong and Daonue Bootsita

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Arts (Social Development) Mahachulalongkornrajavidyalaya university

Email: anuchidasangaroons@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาข้อมูลชุมชนของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. ศึกษากระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ 3. นำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลชุมชนของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของชุมชน (จปฐ.) และข้อมูลในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ ซึ่งเป็นข้อมูลชุมชนที่มีความสำคัญในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดแผนและนโยบายที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชน และการแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวจะต้องมีการวางแผนและกำหนดความต้องการข้อมูลที่ถูกต้อง จึงจะสามารถนำมาวิเคราะห์ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ชุดข้อมูลชุมชนที่ได้มานั้น จะต้องมีการจัดเก็บในรูปแบบต่างๆ ที่บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องหรือบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

2. กระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีขั้นตอนหลักๆ อยู่ 3 ขั้นตอนด้วยกัน ซึ่งได้แก่

* Received March 24, 2023; Revised April 5, 2023; Accepted April 10, 2023

1) การจัดการข้อมูลหลัก โดยกำหนดข้อมูลที่จะต้องใช้ในการสำรวจ ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น สถานภาพ ระดับการศึกษา ข้อมูลรายได้ อาชีพ รวมถึงสร้างคำถามที่สามารถแสดงระดับความคิดเห็นให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสำรวจสามารถเลือกแสดงความคิดเห็นตามตัวเลือกที่กำหนดได้ 2) การจัดการข้อมูลดำเนินงาน ซึ่งในขั้นตอนนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 2.1) กิจกรรม เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่นั้น จะใช้เครื่องมือในลักษณะที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ต้องการ ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ เป็นต้น 2.2) ข้อมูลชุมชนหลังดำเนินงาน โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงสถิติ และสรุปข้อมูลออกแยกออกเป็นประเภทต่างๆ และ 3) การจัดทำรายงาน เมื่อข้อมูลชุมชนที่ได้ผ่านกิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลแล้ว จึงรวบรวมและจัดทำรายงานที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และสะดวก

คำสำคัญ: การจัดการ; การจัดการข้อมูลชุมชน; การพัฒนาเชิงพื้นที่

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) to study the community data of Phu Khao Thong Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; 2) to study the process of community data management for spatial development of Phu Khao Thong Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; and 3) to propose guidelines for the development of community data management for the spatial development of Phu Khao Thong Sub-district, Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The qualitative research was conducted in this research by conducting documentary analysis and in-depth interviews. The collected data were analyzed by content analysis technique.

The results of the research found that:

1. collected and stored Community data of Phu Khao Thong Subdistrict Phra Nakhon Si Ayutthaya District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province were data on basic community necessities (JorPor.Por.) and other data such as health, well-being, education, income, and access to government services. These community data were important for analysis in order to formulate plans and policies leading to community development and solving community problems in a sustainable way. The collection of such data requires planning and setting the right information requirements. Therefore, it can be analyzed for real benefits. The community data set received It must be stored in different formats that the relevant persons or the general public can easily access the information.

2. Community data management process for spatial development of Phu Khao Thong Sub-district Phra Nakhon Si Ayutthaya District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province indicated that there are three main steps, namely, 1) major data management by defining the information needed to be surveyed which is a collection of basic information in various fields such as status, education level, income data, occupation, as well as creation of questions that can express opinions to the samples who want to survey and choose to express their opinions according to the given options. 2) Performance data management, It was divided into 2 steps: 2.1) activities as tools for collecting community information for the development of that area. The tools are used in different ways dependent on the required information such as questionnaires, interviews, and observations, etc. 2.2) Community information after the operation by using the data obtained for statistical analysis and summarize the data into different categories; and 3) the preparation of reports, when the community data obtained through data analysis activities and summed up, therefore, it compiles and produces reports that can be accessed easily and conveniently.

Keywords; Management; Community information management; Spatial development

บทนำ

ในขณะที่ประเทศไทยส่วนใหญ่มีระบบการจัดการข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาเชิงประเด็นในแต่ละพื้นที่ ยกตัวอย่าง เช่น การจัดทำฐานข้อมูลบันทึกเหตุการณ์ในประเด็นของความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยออกแบบระบบฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่มีโครงสร้าง เชิงวัตถุ ครอบคลุมข้อมูลเชิงพื้นที่ข้อมูลลักษณะประจำ และข้อมูลเชิงเวลาการพัฒนาต้นแบบระบบฐานข้อมูลในการรับรู้ประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้อำเภอบ้านลาด เป็นกรณีศึกษา ซึ่งเป็นการจัดระบบฐานข้อมูลการแสดงผลตำแหน่งของพื้นที่ที่มีปัญหา และความต้องการชุมชนตามตำแหน่งหรือพิกัด โดยสามารถบันทึกข้อมูลในการจัดเก็บความต้องการในส่วนติดต่อกับผู้ใช้และจัดการฐานข้อมูลเพื่อนำไปแสดงผลในแผนที่กูเกิล และการแสดงผลการติดตามชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการช่วยเหลือหรือตอบสนอง ซึ่งผลการสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชนอำเภอบ้านลาด การพัฒนาระบบฐานข้อมูลในประเด็นสุขภาพของแรงงานต่างด้าวในชุมชน ซึ่งครอบคลุมการรายงานผล และการนำเสนอผลของฐานข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนงาน

ในกระบวนการพัฒนาเชิงพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมหรือสิ่งแวดล้อมของประเทศชาติและประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการความรู้จากหลากหลายสาขา และจากบุคลากรหลากหลายกลุ่มเพื่อดำเนินการระดมความคิด วางแผน

และกำหนดขั้นตอนในการพัฒนาสำคัญยิ่งย่อนไม่แพ้กันในการดำเนินการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จคือ ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น ต้องมีความครอบคลุม ถูกต้อง ทันสมัย และเชื่อถือได้ เป็นที่น่าสังเกตว่าใน กระบวนการพัฒนาที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ห่างไกลความเจริญมักจะไม่มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณลักษณะดังกล่าว แต่เป็นการใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ไม่ครบถ้วน ขาดความถูกต้อง ขาดความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาไม่ทันสมัย จนนำไปสู่การวางแผน และกำหนดกรอบการพัฒนาที่คลาดเคลื่อน ผลที่ตามมาคือการ พัฒนาที่ไม่ประสบผลสำเร็จกล่าวคือไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เท่าที่ควร ในขณะที่การจัดทำแผนพัฒนาในระดับตำบล ซึ่งเป็นการวางแผนการพัฒนาในระดับที่ใกล้ชิดกับ ชุมชนมากที่สุดนั้น กำลังประสบปัญหาการขาดข้อมูล และสารสนเทศสำหรับใช้ในการวางแผนการพัฒนา

ตำบลภูเขาทอง แต่เดิมเรียกทุ่งภูเขาทอง ปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณตำบลภูเขาทอง อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นตำบลที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก มีทุ่งภูเขาทองเป็นแหล่งโบราณคดี และแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งในสมัยอยุธยา สภาพปัจจุบันเป็นทุ่งนาและเลี้ยงสัตว์ ประชาชนใน พื้นที่ มีการอนุรักษ์ประเพณีอันดีของท้องถิ่นไว้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนา ประชาชน ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทองค่อนข้างมีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถที่จะเข้ามาเป็นตัวแทน ของประชาชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่กับหน่วยราชการได้เป็นอย่างดี องค์การบริหารส่วนตำบล ภูเขาทอง ตั้งวิสัยทัศน์การพัฒนาเชิงพื้นที่ไว้ว่า “เป็นผู้นำในภูมิภาคด้านอุตสาหกรรมสะอาด การท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม และธรรมชาติและเกษตรปลอดภัย โดยมีบ้านเมืองที่น่าอยู่มีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยมีการ พัฒนาการศึกษาศึกษา และนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง” โดยมีพันธกิจ คือ (1) ปรับปรุงโครงสร้างการผลิต และยกระดับ เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มผลผลิตภาคอุตสาหกรรม (2) อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อม (3) ปรับปรุงโครงสร้างการท่องเที่ยวให้สมดุลและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (4) พัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิต (5) พัฒนาการเกษตรแบบดั้งเดิม ให้เป็นการเกษตรที่มีความสะอาด ปลอดภัย และมีคุณภาพ (6) บริหารจัดการการเชื่อมโยงคมนาคมและบริการระหว่างภาค (Logistics)

จากวิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง ภายใต้ข้อกังวลเกี่ยวกับ ปัญหาการขาดข้อมูลสารสนเทศของพื้นที่สำหรับการวางแผนการพัฒนาของหน่วยงานระดับตำบล แต่ หากหน่วยงานเชิงพื้นที่มีระบบการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศชุมชนอย่างมีส่วนร่วม และมีระบบจัดการข้อมูล ชุมชนที่มีประสิทธิภาพ จะถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดแผนพัฒนาพื้นที่ตำบลภูเขาทอง ที่จะช่วย ขับเคลื่อนงานพัฒนาเชิงพื้นที่ให้ประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่องค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง ได้ระบุไว้

อย่างไรก็ตาม แม้ข้อมูลสารสนเทศของชุมชนจะมีประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดทำแผนพัฒนาเชิง พื้นที่ แต่ก็ชี้ให้เห็นว่าการจัดทำระบบฐานข้อมูลชุมชน ยังมีข้อจำกัดในการจัดการอันเกิดจากข้อมูลมีการ กระจัดกระจาย ไม่มีการรวบรวม จัดเก็บ บันทึกและเผยแพร่อย่างเป็นระบบ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลภูมิปัญญา ชาวบ้านที่มีการสูญหายไปตามกาลเวลาอันเกิดจากการขาดการจัดการที่ดีในการจดบันทึก ไม่มีการถ่ายทอด ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จากประเด็นดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการ พัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึงเป็นการพัฒนา

ระบบสารสนเทศชุมชนให้ก่อเกิดประโยชน์ในการนำไปพัฒนาพื้นที่ในเขตตำบลภูเขาทอง ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลชุมชนของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ทราบถึงประเด็นของการศึกษาในรายละเอียดที่สำคัญ และมีความครอบคลุมในเนื้อหาสาระสำคัญที่ทำการศึกษาอย่างครบถ้วน พร้อมกันนั้น ในการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำให้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึกที่มีรายละเอียดชัดเจน ที่มีรายละเอียดชัดเจน สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบเบื้องต้น และนำเสนอผลการวิจัยที่มีความสมบูรณ์ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยฉบับนี้ เน้นการศึกษาวเคราะห์และการมีส่วนร่วม ทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และรายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง ส่วนการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูลนั้น เน้นวิธีการแสวงหาความรู้จากการตั้งประเด็นหลักในการศึกษาความสัมพันธ์ และการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยดำเนินการและใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้นำศาสนา ผู้บริหารส่วนงานท้องถิ่น นักวิชาการ ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพัฒนาเป็นแบบที่พัฒนาจากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่
2. การสังเกต ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่างๆ ที่ทำควบคู่กับผู้นำศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ประชาชน เพื่อให้สามารถมองเห็นถึงแนวทางการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การลงพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Observations Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่างๆ ที่ทำควบคู่กับผู้นำศาสนา และการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนประชาชน เพื่อให้สามารถมองเห็นถึงการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้นำศาสนา ผู้บริหารส่วนงานของจังหวัด นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพึ่งพาตนเองของชาวบ้าน ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ จากกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์สรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นหัวข้อ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. วิเคราะห์กระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มาทำการวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นชุดความรู้ กระบวนการ และแนวทางการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญในการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลชุมชนของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำบลภูเขาทอง มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 7.1 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,491 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทางการเกษตร 1,274 ไร่ สภาพพื้นที่ตำบลภูเขาทอง มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีทุ่งนากว้าง ในอดีตเมื่อถึงฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วมเข้าทุ่งนาและบริเวณใกล้เคียง จนได้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำและอนุสาวรีย์องค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชขึ้น ณ บริเวณเจดีย์ภูเขาทอง ทำให้น้ำไม่หลากเหมือนเคย สภาพอากาศโดยทั่วไปค่อนข้างร้อน โดยในพื้นที่ตำบลภูเขาทองมีประชากรทั้งสิ้น 2,920 คน แยกเป็นชาย 1,425 คน หญิง 1,495 คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 65 และศาสนาพุทธ ร้อยละ 35 ตำบลภูเขาทอง อยู่ภายใต้การดูแลของอำเภอพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยยังพบอีกว่า ตำบลภูเขาทองมีศาสนสถานที่สำคัญ คือ วัดภูเขาทอง วัดดาวดึงส์ มัสยิดดารุซซุนนะห์ และมัสยิดอาลีอีดิรียะฮ์ มีสถานศึกษา คือ โรงเรียนระดับประถมศึกษา (โรงเรียนสุตินสหราษฎร์) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลภูเขาทอง ตำบลภูเขาทองมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ เจดีย์ภูเขาทอง วัดภูเขาทอง และศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านของพ่อ ซึ่งตำบลภูเขาทองมีร้านอาหารฮาลาล (อาหารที่อนุมัติตามบัญญัติศาสนาอิสลาม) อยู่มากมายหลายร้านเช่นเดียวกับตำบลลุมพลี เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัดและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งที่เป็นมุสลิมและไม่ใช่มุสลิมที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยประชาชนในตำบลภูเขาทองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้างทั่วไป ลูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรม เลี้ยงสัตว์ และอื่นๆ อีกทั้งยังมีกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชนประกอบด้วยกลุ่มผู้จักสานใบลานปลาตะเพียน กลุ่มแกะสลักไม้ กลุ่มผลิตภัณฑ์ขนมทองม้วน กลุ่มนวดแผนไทย กลุ่มเกษตรกรรม กลุ่มเป็ดยวน และกลุ่มออมทรัพย์

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยอาศัยการสำรวจข้อมูลในท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบในการกำหนดแผนพัฒนาฯ อีกทั้งยังดูความสอดคล้องของแผนพัฒนาระดับจังหวัดให้มีความเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมุ่งหวังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต รวมถึงได้มีการสำรวจข้อมูล วิเคราะห์ จัดทำรายงาน และสรุปข้อมูลพื้นฐานไว้อยู่ในระดับที่ดี สามารถนำมาเป็นองค์ประกอบในการกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การจัดทำรายงานข้อพื้นมูลฐาน และแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่เป็นทั้งรูปแบบเอกสารสิ่งพิมพ์และรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สามารถสืบค้นได้จากเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. กระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.1 การจัดการข้อมูลหลัก

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง ได้กำหนดข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการสำรวจ ซึ่งเป็น การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในด้านต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น สถานภาพ ระดับการศึกษา ข้อมูลรายได้ อาชีพ รวมถึงสร้างคำถามที่สามารถแสดงระดับความคิดเห็นให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสำรวจสามารถเลือกแสดงความคิดเห็นตามตัวเลือกที่กำหนดได้ ซึ่งหลังจากที่รวบรวมตัวเลือกที่ต้องการทราบแล้ว จึงทำการตรวจสอบแบบสำรวจให้มีความถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของการสำรวจข้อมูลหรือไม่ แล้วจึงดำเนินการสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.2 การจัดการข้อมูลดำเนินงาน ซึ่งในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

2.2.1 กิจกรรม ซึ่งกิจกรรมที่เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่นั้น จะใช้เครื่องมือในลักษณะที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งมีกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การใช้แบบสอบถามในการสำรวจและรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่และข้อเสนอแนะ เป็นต้น และการสังเกตการณ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนการรวบรวมข้อมูลในส่วนที่ต้องการข้อมูลจริง โดยไม่ต้องเตรียมการมากนัก

2.2.2 ข้อมูลชุมชนหลังดำเนินงาน ซึ่งขั้นตอนในส่วนนี้ เกิดขึ้นหลังจากได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาครบถ้วนและมีความสมบูรณ์มากที่สุดแล้ว โดยนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์เชิงสถิติ และสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ แล้วจึงนำมาวิเคราะห์เชิงอภิปรายผลให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชน รวมถึงข้อเสนอแนะจากประชาชน แล้วจึงสรุปผลในขั้นตอนต่อไป

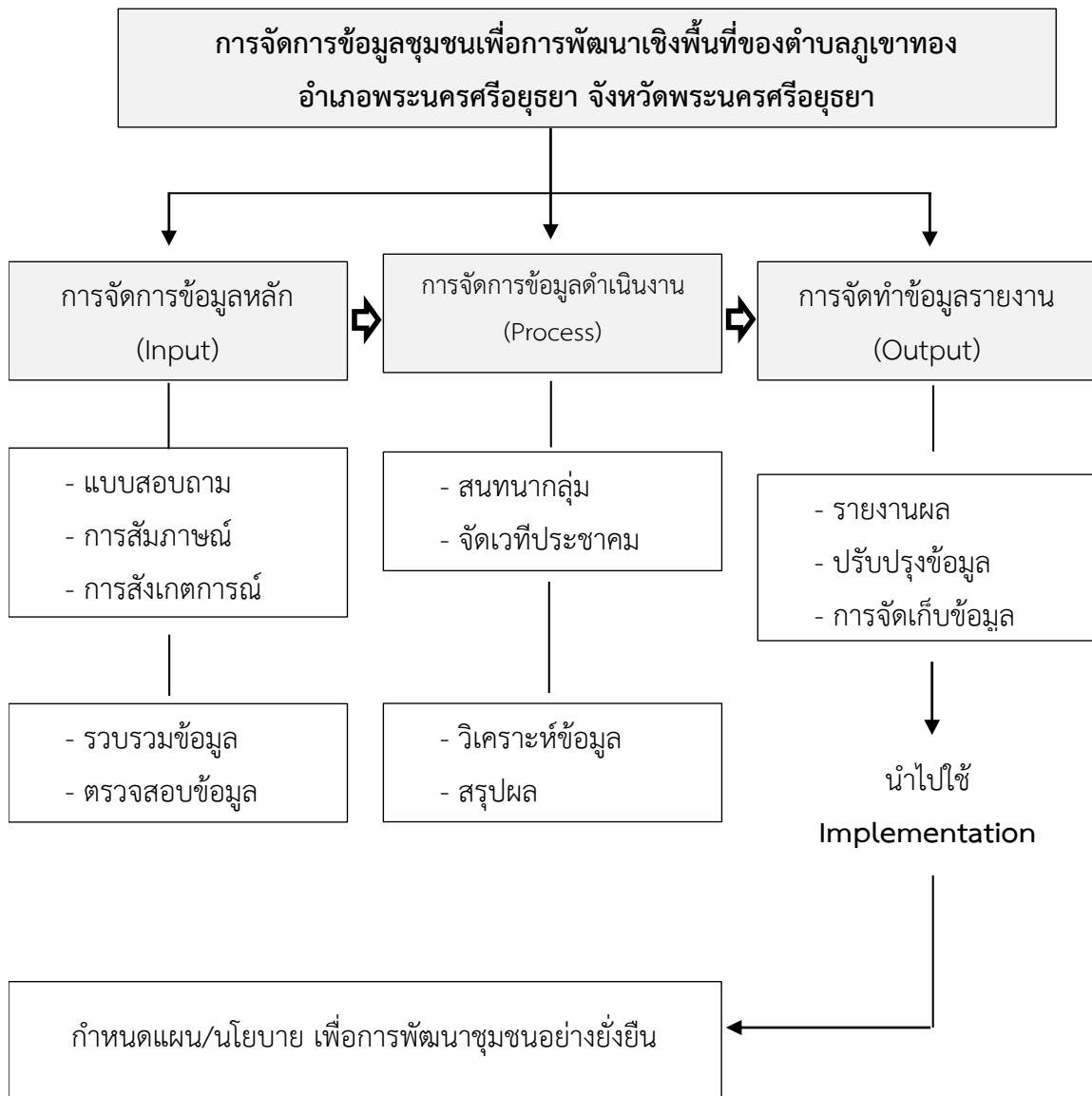
3. แนวทางการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โดยแนวทางการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น มีกระบวนการที่เริ่มต้นตั้งแต่การประสานงานกับผู้นำชุมชนซึ่งจะเป็นคนกลางในการเข้าถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนในพื้นที่ดูแลที่ตนเองรับผิดชอบ แล้วจึงเข้าสู่การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นสำคัญและจากการสังเกตการณ์ที่จะได้ผลลัพธ์มาช่วยสนับสนุนจากข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่นำข้อมูลเข้าสู่ระบบ (Input) แล้วจึงเข้าสู่กระบวนการประมวลผล (Process) เพื่อให้ได้ข้อมูลผ่านการวิเคราะห์และอภิปรายผล จากกระบวนการสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีประชาคม ซึ่งทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการข้อมูลชุมชนของตนเองอีกด้วย แล้วจึงสรุปผลเพื่อจัดทำเป็นรายงาน (Output) ออกมาให้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ และเกิดการเรียนรู้ผลลัพธ์ที่ได้ร่วมกันของคณะผู้รวบรวมและวิเคราะห์ผล ซึ่งรายงานผลดังกล่าว สามารถจัดทำออกมาในรูปแบบของรูปแบบรายงาน จัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศออนไลน์บนเว็บไซต์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปรับปรุงรูปแบบข้อมูลให้มีความหลากหลายแก่การนำประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้วิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพองค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพองค์ความรู้วิจัย พบว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เรื่อง การจัดการข้อมูลชุมชน เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบกระบวนการการจัดการข้อมูลชุมชนของตำบล ภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้

1. การจัดการข้อมูลหลัก เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ซึ่งเป็นข้อมูลในระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสภาพความจำเป็นพื้นฐานของคนในครัวเรือนในด้านต่างๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ว่า ควรจะมีคุณภาพชีวิตในแต่ละเรื่องอย่างไร ในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานดังกล่าว ได้แก่ การใช้แบบสอบถามในการสำรวจ การสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน และการสังเกตการณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ได้ข้อมูลชุมชนที่มีความชัดเจน และทราบถึงความต้องการของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น หลังจากที่ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลแล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้มา แล้วจึงจำแนกออกเป็นหมวดหมู่เพื่อให้สะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้วิเคราะห์ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ แล้วจึงนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนต่อไป

2. การจัดการข้อมูลดำเนินงาน ในขั้นตอนนี้ จะเป็นการระดมผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลชุมชนที่ได้มา ซึ่งได้แก่ บุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ราษฎรชาวบ้าน และประชาชนในชุมชน ร่วมกันระดมสมองและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้มา ว่าประชาชนมีความต้องการในด้านใดอย่างไร ปัญหาของชุมชนเป็นอย่างไร โดยใช้กระบวนการการสนทนากลุ่ม หรือการจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนต่อไป ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นการอภิปรายร่วมกันให้เห็นถึงปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ที่ถูกต้องและมีมติเห็นพ้องต้องกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชน

3. การจัดการทำรายงาน หลังจากที่ได้มีการระดมความคิดเห็นในการวิเคราะห์ข้อมูลจนได้ข้อสรุปแล้ว จึงได้ดำเนินการจัดทำรายงานซึ่งเป็นข้อมูลชุมชนที่ได้รับข้อสรุปที่ชัดเจนแล้ว ซึ่งข้อมูลที่ได้นี้จะประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาชุมชน และมีความสำคัญ การจัดเก็บข้อมูลและปรับปรุงข้อมูลให้สามารถนำไปใช้งานได้ง่าย โดยการจัดเก็บนั้นสามารถทำได้ในรูปแบบของรูปแบบรายงานข้อมูลชุมชน การจัดเก็บในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งต้องสามารถเผยแพร่ให้ประชาชนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลชุมชนไปใช้ในการศึกษาสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย โดยการอัปโหลดขึ้นเว็บไซต์ของส่วนงานภาครัฐ (อบต.) หรือเพจต่าง ๆ เช่น เพจขององค์การบริหารส่วนตำบล เพจของชุมชนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นช่องทางที่หน่วยงานภาครัฐและประชาชนทั่วไปก็สามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยง่าย

สรุปได้ว่า การจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้ผ่านกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอนแล้วนั้น จะเป็นข้อมูลสำคัญในการนำไปใช้กำหนดแผนงาน และนโยบายต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ (อบต.) และชุมชน เพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้นำไปแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาของชุมชนพัฒนาในส่วนที่เป็นจุดเด่นของชุมชนให้มีความโดดเด่นและดียิ่งๆ ขึ้นไปได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ในการพัฒนาการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ต้องออกแบบกิจกรรมสำหรับนักเรียน นักศึกษา และประชาชนในชุมชน ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลชุมชน และตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลชุมชนที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และเป็นความจริงนั้น มีประโยชน์ต่อการนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแผนงานนโยบายในการพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้อย่างไรบ้าง

2. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ต้องออกแบบกิจกรรมเกี่ยวกับการนำข้อมูลชุมชนไปใช้อย่างไรให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน โดยเฉพาะคนในชุมชน ซึ่งยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลชุมชนว่ามีความสำคัญอย่างไร รวมถึงแนะนำวิธีการและช่องทางการเข้าถึงข้อมูลชุมชนให้แก่คนในชุมชนได้รับทราบ และสามารถใช้งานได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง “การจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอแนะในส่วนที่สามารถต่อยอดจากงานวิจัยฉบับนี้ ดังนี้

1. ควรศึกษาเรื่องการพัฒนาเครื่องมือการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน

2. ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ของตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ควรศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการข้อมูลชุมชนเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่

บรรณานุกรม

จินตนา ไชยวัฒน์, วราภรณ์ บุญเชียง และรังสิยา นารินทร์. (2559). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านสุขภาพของแรงงานต่างด้าวในชุมชนโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์", *บทความวิจัย, วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, ปีที่ 46 ฉบับที่ 3. 248-260.

เผด็จ จินดา. (2553). ระบบสารสนเทศชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน", *บทความวิจัย, วารสารสารสนเทศศาสตร์*, ปีที่ 28 ฉบับที่ 1. 93-106.

มาลี กาบมาลา. (2552). “การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อบูรณาการข้อมูลสำหรับการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ลัดดาวัลย์ หมั่นนา. (2554). “การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเชิงพื้นที่และเวลาสำหรับเหตุการณ์ความไม่สงบต่อเนื่องทางใต้สุดของประเทศไทย”, *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาภูมิสนเทศ)*, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

- วราภรณ์ หลวงมณี. (2545). “การจัดการสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้านของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสาน”, รายงานการวิจัย, (ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุกัญชลิศา บุญมาธรรม. (2563). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลปัญหาและความต้องการของชุมชนในจังหวัดเพชรบุรีกรณี ศึกษาอำเภอบ้านลาด (บ้านลาดโมเดล) วารสารวิชาการ นวัตกรรมจัดการเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1. 51-62.
- องค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง. (2564) “แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 - 2565) ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://phukaothong.go.th/public/plan_upload/backend/plan_22_1.pdf